

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
ТА ЗА РУБЕЖЕМ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Професійна освіта. Цифрові технології»
Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація 015.39 Цифрові технології
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика
Протокол № 01 від 28 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історичні засади педагогічної освіти в Україні та за рубежем
Викладач (-і)	Кандидат педагогічних наук, доцент Салига Наталія Миколаївна
Контактний телефон викладача	57-00-11 0977576636
E-mail викладача	nataliia.salyha@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації за розкладом
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Дисципліна «Історичні засади педагогічної освіти в Україні та за рубежем» вивчається студентами спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) на першому курсі педагогічного факультету. Це навчальна дисципліна, яка посідає важливе місце в системі підготовки майбутніх фахівців. Її вивчення сприяє формуванню професійно-педагогічного світогляду студентів, цілісної системи знань про найважливіші педагогічні концепції минулого, процеси, явища, факти тощо. Ознайомлення із шляхами розвитку теорії і практики в умовах різних суспільно-економічних формацій сприяє виробленню правильного ставлення до педагогічної спадщини, дозволяє критично використовувати досвід минулого в сучасних умовах, дає можливість простежити генезис багатьох педагогічних проблем і явищ, допомагає забезпечити оволодіння кращими здобутками зарубіжної та української педагогіки, уміннями їх творчо застосовувати у практичній і науковій діяльності, розкривати свій творчий потенціал. У рамках даного курсу студенти набувають навичок аналізувати здобутки світової та української педагогіки, застосовувати їх в національному дошкільному закладі; аналізувати історико-педагогічну літературу з метою осмислення різних історико-методологічних підходів; здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал; розкривати як спільні закономірності, так і специфічні ознаки, притаманні розвиткові освіти, вихованню та педагогіки різних народів світу.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета вивчення курсу передбачає формування у студентів системи знань щодо основних етапів розвитку освіти, педагогічної думки та науки, наукового світогляду, педагогічного мислення, знання традицій українського народу з виховання національної свідомості, вироблення творчих умінь застосувати історико-педагогічні знання у практичній діяльності. На основі цього досвіду формувати загальнолюдські цінності, національну свідомість, національну гідність. Основними цілями вивчення дисципліни є опанування майбутніми педагогами досягнень світової цивілізації в галузі педагогічної науки та надбань української педагогічної думки, народної педагогіки, шкільної практики, багатотисячових педагогічних традицій українського народу.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Результатом вивчення дисципліни має бути сформованість таких компетентностей: <u>Загальні компетентності:</u> ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями <u>Фахові компетентності:</u>	

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.
СК 05 Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний / вибірковий
1	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. робота
Змістовий модуль 1. Історичні засади педагогічної освіти в зарубіжній педагогіці. Тема 1. Предмет та завдання курсу. Поняття про історію педагогіку, джерела історії педагогіки. Основні теорії походження виховання. Особливості виховання на різних етапах розвитку первісного суспільства.	2	2	8
Тема 2. Проблема виховання у творчій спадщині Яна-Амоса Коменського.	2	2	8
Тема 3. Розвиток освіти, навчання і виховання в країнах Західної Європи у ХІХ ст. Педагогічні погляди і діяльність Й.Песталоцці. Педагогічна система А.Дістервега. Педагогічна теорія Й.Гербарта. Педагогічні погляди і діяльність соціалістів-утопістів Р.Оуена та Ш.Фур'є. Педагогічне вчення Ф.Фребеля, Д.Дьюї, С.Френе, М.Монтессорі.	2	2	8
Тема 4. Зарубіжна педагогічна думка, освіта і становлення і розвиток педагогічної думки у ХХ ст.	2	2	8

Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у ХХ ст. Нові тенденції у педагогічній теорії і практиці зарубіжних країн у ХХ ст.. Характеристика основних наукових напрямів у зарубіжній реформаторській педагогіці кін. ХІХ – ХХ ст.			
Змістовий модуль 2. Історичні засади педагогічної освіти в зарубіжній педагогіці. Тема 1. Народна педагогіка як основа наукової педагогічної теорії. Суть народної педагогіки як науки. Основні історичні етапи становлення української етнопедагогіки. Проблеми навчання та виховання дітей в народній педагогіці.	2	2	8
Тема 2. Виховання, навчання та педагогічна думка на українських землях у дохристиянський період і в княжу добу. Освіта в дохристиянський період. Система освіти та виховання в період княжої доби. Педагогічні тенденції в пам'ятках літератури Київської Русі.	2	2	8
Тема 3. Педагогічна думка, освіта, становлення національної педагогіки в кінці ХІХ – першій половині ХХ ст. Педагогічний доробок Б.Грінченка. Педагогічні погляди С. Русової та Г.Ващенка. Розвиток освіти, виховання, педагогічної думки періоду УНР. Педагогічна спадщина А.Макаренка. Освіта і виховання в роки Другої світової війни. Стан освіти і виховання в Україні у 60-80-		2	4

ті роки. Педагогічна спадщина В.Сухомлинського.			
Тема 4. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання в Галичині в кінці XIX-30-х рр. XX ст. 1. Загальна характеристика розвитку освіти в Галичині в міжвоєнний період. 2. Боротьба передових педагогів, громадських та державних діячів за національну школу. 3. Роль педагогів у формуванні національної свідомості українців Галичини та Волині у міжвоєнний період.		2	4
Тема 5. Побудова національного виховання, освіти та педагогічної науки незалежної суверенної України. Основоположні документи з питань освіти та виховання. Основні напрями розвитку освіти, виховання, школи, вищої освіти в перебудовний період та в незалежній Українській державі.		2	4
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 бальна – 50 балів протягом семестру та 50 балів за залік “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання для аналізу педагогічних явищ; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних

	знань, умінь, навичок, науковими термінами.
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проєктних робіт. Терміни написання: денна форма – на парі, заочна форма – за 10 днів до сесії.
Практичні заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	– оцінка за поточне тестування (10 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (15 балів); – оцінка за індивідуальне завдання (15 балів); – оцінка за самостійну роботу (10 балів).
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік Форма здачі: тестовий контроль
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час заняття	Діяти відповідно до Положення про розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf

Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Визнання результатів неформальної освіти відбувається згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf

8. Рекомендована література

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Київ: Либідь, 2006. 424 с.
2. Дроб'язко П.І. Українська національна школа: витоки і сучасність: посібник. Київ: Академія, 1997. 181 с.
3. Живодьор В.Ф. З історії національного шкільництва: навчально-методичний посібник. Київ: ІЗМН, 1998. 144 с.
4. Зайченко І.В. Історія педагогіки: у двох книгах. Київ: Видавничий дім Слово, 2010. Кн.ІІ: Школа, освіта і педагогічна думка в Україні. 2010. 132 с.
5. Завгородня Т.К. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник / Т.К.Завгородня, Л.М.Прокопів, І.В.Стражнікова. - Івано-Франківськ, 2014. – 160 с.
6. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки: навчальний посібник для студентів ЗВО. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
7. Історія української школи та педагогіки в матеріалах та документах/За ред.В.Г.Кременя. Кривий Ріг:Видавництво "Кривбасавтоматика плюс", 2002. 644 с.
8. Коваленко Є.І. Белкіна Н.І. Історія зарубіжної педагогіки. *Хрестоматія: навч. посіб.* Заг.ред.Є.І.Коваленко. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.
9. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів. Тернопіль, 1996. 436 с.
10. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття: навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів. Тернопіль, 1996. 290с.
11. Кравець В. Історія української школи і педагогіки: навч.посібник для студентів педагогічних навчальних закладів та університетів.Тернопіль, 1994. 358 с.
12. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ – ХХ ст.) Упоряд. Л.Д.Березівська та ін. Київ: Наук. світ, 2003. 418 с.
13. Мосіяшенко В.А., Задорожна Л.В., Курок О.І. Історія педагогіки України в особах: навч. посібник. В. А. Мосіяшенко, Л. В. Задорожна, О. І. Курок. Суми: ВТД "Університетська книга", 2005. 266 с.
14. Нагачевська З.І. Педагогічна думка і просвітництво в жіночому русі Західної України(друга половина ХІХ ст.. – 1939 р.) : монографія. Прикарпатський національний ун-т ім.Василя Стефаника. Івано-Франківська: Підприємець Третяк І.Я., 2007. 764 с.
15. Радул О. Історія педагогіки України Х-ХУІ століть: Персоналії. Навчальне видання. Київ: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2005. 238 с.
16. Салига Н.М. Історія дошкільної педагогіки : навчально-методичний посібник до курсу. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 134 с.
17. Сбруєва А.А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: навч. посібник. А.А.Сбруєва, М.Ю.Рисіна. Суми: СумДПУ, 2000. 208 с.
18. Скільський Д. М. Історія української педагогіки : ілюстр. навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. 340 с.
19. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки, становлення: навчально-методичний посібник. Київ: ІЗМН, 1998. 336 с.
20. Українська педагогіка в персоналіях: У двох книгах/ за ред. О.В.

Сухомлинської. К.: Либідь, 2005. Кн. 1. 622 с.; Кн. 2. 550 с

21. Улюкаєва. І.Г. Історія дошкільної педагогіки: підручник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2016. 424 с.

22. Чирва Г. М. Історичні передумови становлення сучасної вищої освіти в Україні. Право та державне управління, 2019, №2, Т.2. С.152-159.

23. Човрій С. Ю. Історія педагогіки. Історія вітчизняної педагогіки : методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» денної та заочної форм навчання. Мукачево : МДУ, 2022. 70 с.

Викладач:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика

Наталія САЛИГА